

Rijksmonument

Waalbandijk 131, 6669 MG Dodewaard

Monumentnummer: 512.155

Monumentbeschrijving

Redengevende omschrijving

Kadastraal perceel

D 1570

Datum van aanwijzing

22 april 1999

Datering

1877

Object

Boerderij

Rijksmonumenten

Inleiding

Aan de noordzijde van de Waalbandijk ligt halverwege de dijk de BOERDERIJ "VALE DRIES". Bij deze boerderij zijn kenmerken van het neoclassicisme aanwezig. De boerderij is volgens de sluitsteen boven de deeldeuren in de achtergevel gebouwd in 1877 in opdracht van D(aniël) N(icolaas) T(ap) en B(artha) B(uddingh) Op het terrein stond toen al een, volgens de sluitsteen boven de deeldeuren in 1849 in opdracht van D(ries?) T(ap?) en A.D.L., gebouwde schuur. De huidige boerderij is dus mogelijk gebouwd op de plaats van een voorganger. De naam "Vale Dries" duidt vermoedelijk de opdrachtgever en eigenaar van de boerderij aan : Daniël Tap (?). Het woord "vale" (= geel, bleekrood, rossig) verwijst mogelijk naar de haarkleur van Daniël Tap.

De twee gekoppelde schuren, waarvan de linker boven de hoofdtoegang een hardstenen sluitsteen heeft met het opschrift: d.t./a.d.l./1849, die zich aan de noordwestzijde van het perceel bevinden komen niet voor bescherming in aanmerking.

Omschrijving

De BOERDERIJ heeft een rechthoekig grondplan en is opgetrokken uit in kruisverband gemetselde bakstenen. De boerderij een achterhuis, een tussenlid en een dwars geplaatst voorhuis. Het voorhuis telt twee bouwlagen en een onderverdieping (met tongewelven) onder een met zwarte betonpannen gedekt schilddak met een rookkanaal op de nokeinden. Het tussenlid telt twee bouwlagen onder een met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen (zuidoost) en gesmoorde muldenpannen (noordwest) gedekt, afgeplat zadeldak. Het achterhuis telt één bouwlaag onder een met gesmoorde Hollandse pannen gedekt zadeldak. Het pand is tegen de dijk gebouwd, met de begane grond op dijniveau. Het begane grondniveau van het tussenlid en van het achterhuis ligt echter op het niveau van de onderverdieping van het voorhuis. De gevels van het voorhuis hebben gepleisterde en geblokte hoekpilasters. De gevels van het dwars geplaatste voorhuis worden afgesloten door een hoofdgestel welke wordt onderverdeeld door gesneden consoles. De profilering van architraaf en fries zijn vermoedelijk gewijzigd. De gevels van het tussenlid hebben eveneens gepleisterde en geblokte hoekpilasters. De vensteropeningen in voorhuis en tussenlid worden ontlast door strekken en zijn veelal voorzien van hardstenen onderdorpels. In alle gevels bevinden zich schootankers en in de achtergevel van het achterhuis zijn tevens half rond gebogen muurankers aanwezig.

De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL (zuidwestgevel) heeft een gepleisterde, grijs verweerde plint en bevat in het midden de entreepartij. Deze is gevat in een gepleisterde gecaneleerde omlijsting met hardstenen neuten. De entree bestaat uit een dubbele, niet oorspronkelijke deur met meerruits bovenlicht. Het bovenlicht is verdeeld in o.a. achthoeken, ruiten en cirkels en bevat naast ongekleurd glas rood, geel, blauw en groen glas dat deels is voorzien van ingeslepen bloemmotieven. Links en rechts van de deur bevinden zich twee vensteropeningen. Aan de rechter zijde zijn dit zesruits schuiframen en aan de linker zijde recent gewijzigde vensters. De luiken zijn verwijderd. De vensters hebben hardstenen onderdorpels. De verdieping heeft vijf

Rijksmonument

Waalbandijk 131, 6669 MG Dodewaard

Monumentnummer: 512.155

vensteropeningen met vierruits schuiframen. Geheel links in de gevel bevindt zich in de eerste bouwlaag, gedeeltelijk in de pilaster, een hardstenen peilsteen met de inscriptie "13 el 49 dm boven AP".

De LINKER ZIJGEVEL (noordwestgevel) van het voorhuis bevat ter plaatse van de onderverdieping twee vensteropeningen. Aan de rechter zijde een zesruits schuifraam en aan de linker zijde een enkelruits schuifraam. De luiken zijn verwijderd. De begane grond heeft een vensteropening met een gewijzigd raam en de verdieping een vensteropening met een vierruits schuifraam.

De linker zijgevel van het tussenlid bevat ter plaatse van de begane grond een oorspronkelijke aanbouw voorzien van een ver overstekend plat dak, gedragen door gesneden consoles waarop zich oorspronkelijk een balkon bevond. Het balkonhek is verwijderd. Tegen deze gevel is later een houten serre geplaatst. De serre heeft geprofileerde stijlen en een geprofileerde daklijst en heeft in de bovenlichten groen kathedraalglas. De verdieping heeft een sterk gewijzigde pui.

De linker zijgevel van het achterhuis bevat van links naar rechts twee niet oorspronkelijke betonnen stalramen, twee getoogde vensteropeningen met gietijzeren meerruitsramen en een opgeklampte groen geschilderde deur met enkelruits bovenlicht met levensboom.

De ACHTERGEVEL (noordoostgevel) van het voorhuis en het tussenlid zijn blind. De symmetrisch ingedeelde achtergevel van het achterhuis bevat in het midden een dubbele deel deur, ontlast door een korbog met hardstenen sluitsteen met inscriptie "d.n.t. / b.r. / 1877". Links en rechts bevindt zich een half rond afgesloten vensteropening met een gietijzeren zevenruitsraam. Op de hoeken van het achterhuis bevinden zich getoogde loopdeuren die eveneens ontlast worden door een korbog met hardstenen sluitsteen. De verdieping heeft een halfronde afgesloten gevelopening met hooiluik.

De RECHTER ZIJGEVEL (zuidoostgevel) van het voorhuis bevat ter plaatse van de onderverdieping twee vensteropeningen, aan de linker zijde met een enkelruits schuifraam en aan de rechter zijde met een vierruits schuifraam. De begane grond heeft twee vensteropeningen met een zesruits schuifraam. Hier zijn de luiken ook verwijderd. De verdieping heeft een vensteropening met een vierruits schuifraam.

De rechter zijgevel van het tussenlid heeft op de begane grond twee getoogde vensteropeningen met gietijzeren stalramen. De verdieping heeft aan de linker zijde een ronde vensteropening met een gietijzeren raam met stervormige roedeverdeling. Aan de rechter zijde is een vensteropening met een zesruits schuifraamaanwezig. Ook hier zijn de luiken weer verwijderd.

De rechter zijgevel van het achterhuis heeft zes niet oorspronkelijke vensteropeningen met betonnen stalraam. Onder de dakrand heeft de gevel hier een gemetselde sierlijst.

In het INTERIEUR bevinden zich onder meer een gedraaide trap met bewerkte trappaal, een marmeren vloer, binnenluiken, stucplafonds en diverse stookplaatsen waarvan er één een gestucte boezem heeft.

Tussen de boerderij en de dijk ligt het voorerf. Deze tuin (die niet voor bescherming in aanmerking komt) wordt begrensd door een smeedijzeren hekwerk (dat wel voor bescherming in aanmerking komt). De toegang tot het achterterrein wordt aan de linker zijde geflankeerd door een gemetselde, gestucte pijler die wordt bekroond met een leeuw met wapenschild met het opschrift "vale". De rechter pijler is verwijderd. De leeuw met wapenschild met het opschrift "dries" staat naast de voordeur.

Waardering

BOERDERIJ "VALE DRIES" uit 1877 met invloeden van het neoclassicisme met smeedijzeren hekwerk gelegen aan de noordzijde van de Waalbandijk.

- van architectuurhistorische waarde als een voorbeeld van een boerderij die opvalt door de esthetische kwaliteiten van het in- en exterieur, gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. De boerderij bevat bijzondere onderdelen in het interieur, zoals een gedraaide trap met bewerkte trappaal, een marmeren vloer, rijke stucplafonds en diverse stookplaatsen.

Rijksmonument

Waalbandijk 131, 6669 MG Dodewaard

Monumentnummer: 512.155

- van stedenbouwkundige waarde als herkenbaar onderdeel van de historisch gegroeide bebouwing langs de dijk waarbij de ligging in het landschappelijk rivierengebied een beeldbepalende rol speelt. Ook de herkenbaarheid als boerderij is nog duidelijk aanwezig.

Rijksmonument

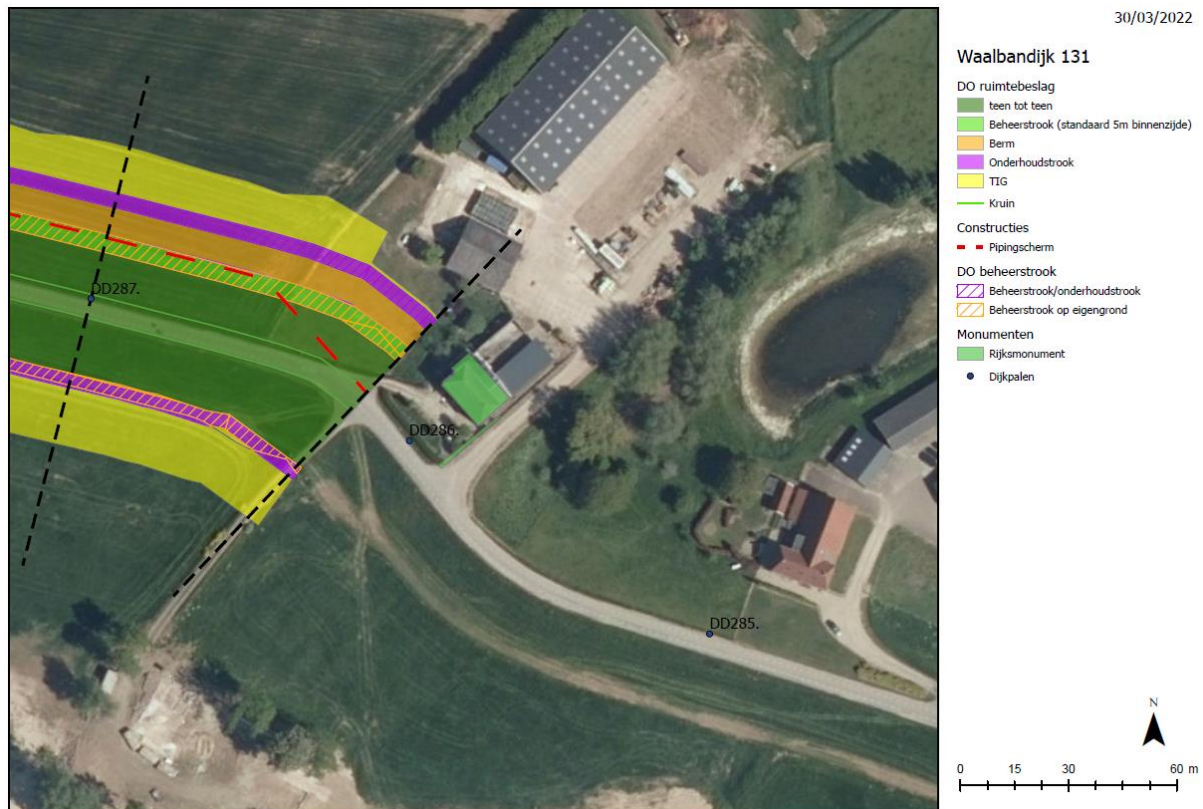
Waalbandijk 131, 6669 MG Dodewaard

Monumentnummer: 512.155

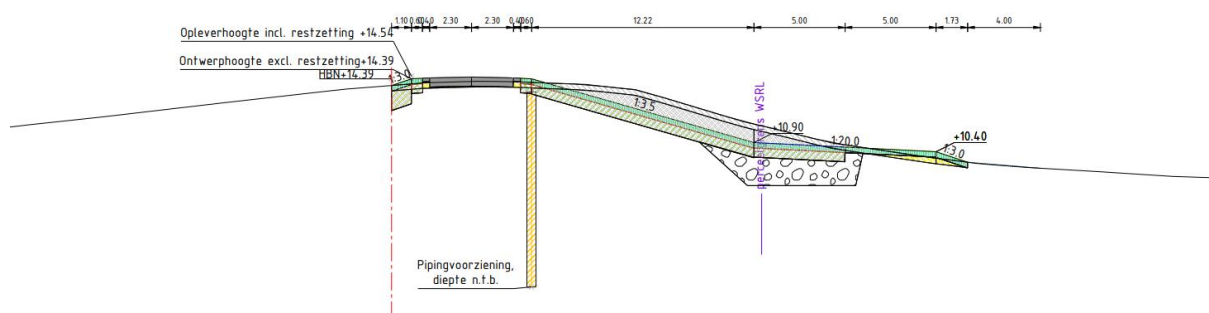
Definitief Ontwerp t.b.v. Projectplan Waterwet

Ingreep

Op deze locatie is gekozen voor een binnenwaartse versterking. De dijk wordt circa 30 cm hoger. In de berm wordt een pipingscherm aangebracht. Het pipingscherm wordt in de buurt van de woning van de berm naar de kruin geplaatst.

Profiel ter hoogte van Waalbandijk 131¹

Effectbeoordeling

De boerderij valt niet binnen het ruimtebeslag van de dijk. Er wordt een pipingscherm aangebracht, verlopend van de teen van de dijk naar de kruin. Hier sluit dit scherm aan op de langsconstructie van het naastgelegen project. Voor het pipingscherm van Neder-Betuwe geldt dat deze op minimaal 20 meter van de boerderij ligt. Grondwerk bestaat uit een geringe ophoging op het binnentalud en berm op circa 15 meter afstand van het object. De kans op schade als gevolg van trillingen en zettingen is klein, maar geadviseerd wordt dat het object tijdens de uitvoering toch wordt gemonitord. Dit zal dan vanuit project WOS moeten worden opgepakt.

¹ Profiel van 17/12/2021